

Juryrapport Dorpsvernieuwingsprijs 2019

Ansen

Het thema duurzaamheid loopt als een rode draad door de activiteiten in het dorp Ansen. De jury is onder de indruk van de plannen en behaalde resultaten op het gebied van een energieneutraal dorp. De coöperatie EnergieKansen durft ambitieuze doelen te stellen en zorgt met ondernemerschap en enthousiasme voor mooie resultaten. Integraliteit zien we terug in de realisatie van een modern en kwalitatief hoogwaardig dorps huis en een door het dorp ontwikkeld plan voor de inrichting van de toegangswegen. De jury is onder de indruk van het eigen initiatief om zelf de projectontwikkeling van koop- en huurwoningen te realiseren in samenwerking met de woningbouwcorporatie en een projectontwikkelaar. Het dorp speelt een actieve rol in de rood-voor-rood regeling, waar dorpsbewoners elkaar aansporen om op de plek van afbraak ook nieuwbouw voor nieuwe doelgroepen bewoners te creëren.

We zien een dorpsgemeenschap waarin veel deskundigheid en vaardigheden zijn gemobiliseerd. Er wordt hard gewerkt aan het behoud van identiteit in architectuur, landschap maar ook een rustig woonklimaat. Het dorp wacht niet af, maar neemt zelf voortouw als zij zaken veranderd wil zien. Hiervoor krijgt zij veel vertrouwen van de lokale overheid die Ansen ziet als voorbeeld voor andere kernen in de gemeente. De samenwerking met het Drents Landschap en de BOKD draagt bij aan een vitaal dorp. De vernieuwing zit over het algemeen in de projecten en producten, en wat minder in de aanpak van dorpsvernieuwing. Aandachtspunt voor de dorpsgemeenschap is diversiteit. Het is een mooie uitdaging om een nog groter gedeelte van de dorpsgemeenschap, waaronder ook jongeren en 'nieuwe' bewoners van Ansen te betrekken.

Den Andel

In Den Andel is men niet gestart met een dorpsvisie als uitgangspunt. Initiatieven kunnen vanuit individuen en kleine groepjes individuen ontstaan vanuit de eigen mogelijkheden, vaardigheden of kennis in de context van het 'netwerk'. Op deze wijze is een indrukwekkende reeks aan activiteiten ontstaan vanuit interesse van dorpsgenoten. Van een nieuwe ontmoetingsplek in de Holm tot projecten rondom duurzaamheid, een dorps tuin en de aanpak van de bosranden in de kern. Een mooie innovatieve aanpak die draagkracht genereert en ook als sociaal duurzaam gezien kan worden omdat op deze wijze mensen zich echt verbinden met datgene waar zij zich als vrijwilliger voor inzetten. Hierbij heeft men ook oog voor de bestaande initiatieven die zijn opgenomen in de aanpak en met het netwerk verbonden. Leefbaarheid krijgt dan ook een brede invulling: werkgelegenheid, inclusiviteit (jong & oud, werkend & afstand tot de arbeidsmarkt), voorzieningen, (cultuur)historie, ondernemerschap en identiteit.

De gemeente is trots op de aanpak en resultaten in Den Andel, maar durft het initiatief in het dorp te laten. Tijdens het jurybezoek zagen we veel enthousiasme, betrokkenheid en eigenaarschap van dorpsbewoners bij de dorpsvernieuwing. Sommige projecten bevinden zich nog in een prille fase, maar stralen een grote belofte uit. De nieuwe manier van werken waarin dorpsbelangen een dorpsnetwerk werd heeft al veel opgeleverd. De jury is benieuwd hoe zich dit in de toekomst verder gaat ontwikkelen.

Esbeek

Het dorpscafé de Schuttershof in Esbeek is het kloppende hart van het dorp Esbeek en haar dorpscoöperatie in het bijzonder. Maar de Schuttershof is zoveel meer. Het is de centrale plek van waaruit veel activiteiten startten; een kunstwandeling met cultuur-historische waarde, het Andreas Schotel museum, de schutterij, de kerkdiensten, vergaderlocatie en ontmoetingsplek in het algemeen. De maar liefst 300 (!) zonnepanelen op het dak staan symbool voor de energie die je voelt als je je onder de Esbeekers begeeft. Deze panelen leveren ook de stroom aan de naastgelegen school. De transformatie van de katholieke kerk in een Samenwijsaccommodatie is een juweeltje dat dankzij de tomeloze inzet en het ondernemerschap in het dorp tot stand is gekomen. Bijzonder is de wijze waarop een geheel nieuwe functie is ingepast in een Rijksmonument en het gebouw is betrokken bij het dorpsleven. Alle gesprekken met de dorpsgenoten vanuit de vele werkgroepen ademen activiteit en gezamenlijkheid uit. Alle generaties in het dorp zijn betrokken en dragen de trots van de coöperatie.

De jury is onder de indruk van de brede visie van de aanpak gericht op het versterken van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van het dorp voor zowel bewoners, bedrijven als bezoekers. Het sociaal ondernemerschap resulteert in een indrukwekkende lijst gerealiseerde projecten. Of het nu gaat om een bedrijvenplatform, uitkijktoren en kunstroute, realisatie van starterswoningen of de inzet van een dorpsondersteuner; de gemeenschap van Esbeek neemt initiatief en krijgt het voor elkaar. Opvallend zijn de verhalen van nieuwkomers in het dorp die zich meer dan welkom voelen en op een natuurlijke manier worden gevraagd mee te doen en hun talenten in te zetten voor de gemeenschap.

De jury ziet een sterk samenspel tussen langetermijnvisie, verduurzamen van korte termijn acties, voeling houden met veranderende behoeftes en heel veel vrijwillige inzet. Zij schakelen moeiteloos met voor de coöperatie belangrijke samenwerkingspartners binnen gemeente, provincie, financiers en bedrijfsleven. De jury is onder de indruk van de duurzame inzet, enorme impact en het innovatieve karakter.

Wellerlooi

In Wellerlooi toont men aan dat ambitie en een ondernemende insteek zorgen voor indrukwekkende resultaten. De jury heeft respect voor aanpak in gezamenlijkheid. Kansen worden gezien en gelijk opgepakt. Waar de gemeente aanvankelijk niet in de plannen geloofde heeft het dorp zich onderscheiden. De businesscase van het MFC met sporthal en gemeenschapshuis is dusdanig innovatief en robuust dat het dorp een voorziening heeft gerealiseerd die je in een dorp met deze omvang niet verwacht. Een sterk staaltje overheidsparticipatie waarbij het goede samenspel met de gemeente opvalt en waarbij het dorp veel ruimte wordt gegund. Innovatief is het verwerven van inkomsten van buiten het dorp middels de verhuur als groepsaccommodatie aan doelgroepen van buiten. Er is gezorgd voor veel draagvlak in het dorp. Liefst 75% van de huishoudens heeft via crowdfunding financieel bijgedragen aan de totstandkoming van het MFC. Het is een voorziening van en voor het hele dorp geworden. Dat zie je terug in de bouwfase waarbij het hele dorp letterlijk de handen uit de mouwen heeft gestoken.

De jury heeft waardering voor de rol en functie van de basisschool die actief meedenkt en –werkt aan de gemeenschap. Ook de inzet van senioren in het greenteam zorgt voor veel saamhorigheid, zinvolle dagbesteding en een hoog niveau van de beeldkwaliteit in het dorp. In het bestuur participeren alle verenigingen waardoor veel draagvlak en draagkracht ontstaat en medeverantwoordelijkheid bij alle keuzes. Alle generaties zijn actief betrokken. Opvallend veel op eigen kracht. Centrale spil is de inzet van Maurice Bergmans, maar door zijn laagdrempelige betrokkenheid gunt hij anderen de ruimte.

Al deze inspanningen hebben zijn weerslag op de aantrekkingskracht van het dorp. Het dorp bruist en het leerlingenaantal groeit, ook met kinderen van buiten het dorp in de gecombineerde basisschool, kinderopvang en buitenschoolse opvang. De leefbaarheid heeft een duurzame impuls gekregen. Het is hierin een voorbeeld voor veel andere dorpsgemeenschappen.